

י"ח אייר תשע"ו

25 במאי 2016

סיכום הדיון בוועדת מחירים מיום ה-9/5/2016 - פערי תיווך בפירות וירקות

רקע

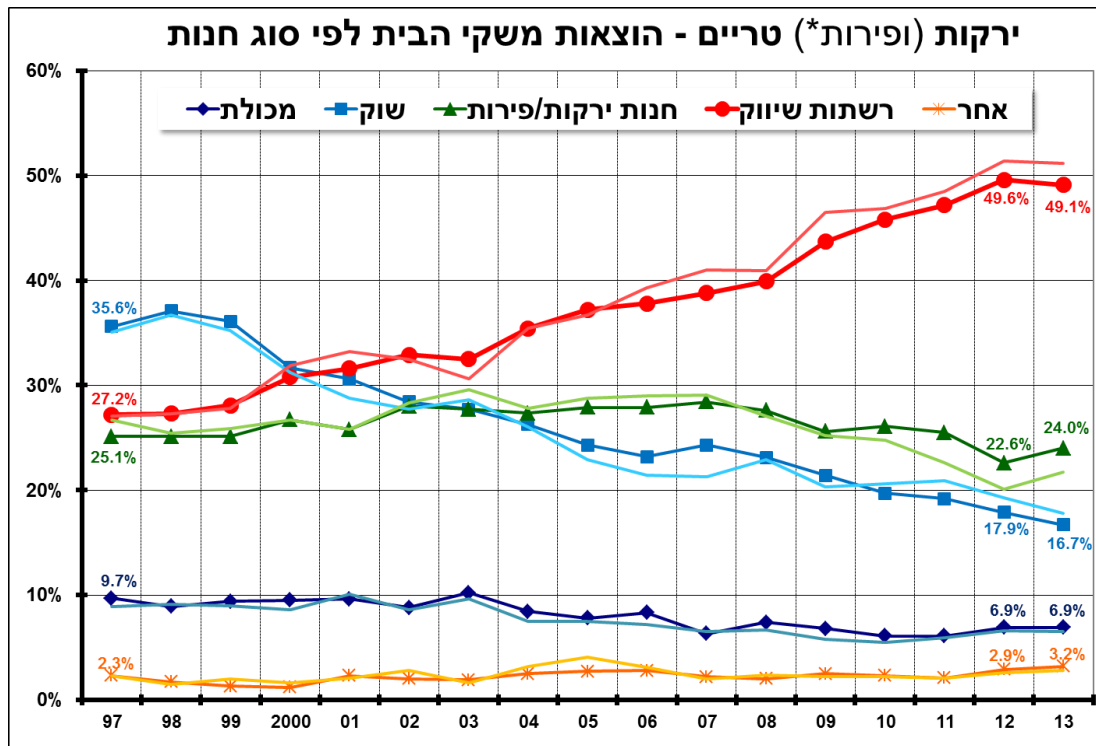
הוועדה דנה בהצעה שהעלה משרד החקלאות ופיתוח הכפר להחלת פיקוח מחירים על פערי התיווך בפירות וירקות. במסגרת הדיון הוצגו על-ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר נתוני רקע, וניתוח של שוק הפירות והירקות. להלן עיקרי הנתונים:

1. ההוצאה על הירקות והפירות הטריים מהווים כ-12.5% מההוצאה למזון (כ-290 ₪ לחודש למשק בית).
2. ההוצאה לנפש לפירות וירקות טריים עולה עם ההכנסה. עם זאת, פירות וירקות טריים מהווים שיעור גבוה יותר מסך ההוצאה אצל משפחות עם הכנסה נמוכה.
3. מוצרי חקלאות הם מוצרים מתכלים, עובדה המחלישה את כוח המיקוח של החקלאים, במיוחד לאור מספרם הרב של החקלאים.
4. בשנים האחרונות נרשמה מגמה של עלייה בנתח השוק של רשתות השיווק לעומת השווקים הפתוחים והמכולות בקטגוריית הפירות והירקות (לכ-50% מההוצאה של משקי הבית, כפי שניתן לראות בגרף להלן). בקטגוריית הפירות והירקות, רשתות השיווק פועלות בעיקר באמצעות חברות בנות או סיטונאים גדולים, אשר מבצעות רכש של פירות וירקות, לעתים עבור מספר רשתות יחדיו ולרוב אינן פועלות דרך השווקים הסיטונאיים. הגידול בנתח השוק של רשתות השיווק חיזק את כוחן של חברות הבנות של רשתות השיווק במקטע הסיטונאי של פירות וירקות. כפועל יוצא, מעט סיטונאים גדולים שולטים ביותר ממחצית מהמקטע הסיטוני.
5. בנוסף לאמור לעיל, ישנן טענות כי קיימות בשוק פרקטיקות מסחר לא הוגנות בפירות וירקות (במסחר הסיטונאי) כגון עסקאות ללא מחיר, הפחתות מחיר בדעיבד וחיוב החקלאי לשימוש בארגזים של הרשת.

משרד האוצר

וועדת המחירים

* הערה: הקווים המודגשים הם לירקות, הקווים הבהירים יותר לפירות

מקור: סקר הוצאות משקי בית – הוצאה למזון (ללא ארוחות מחוץ לבית), לפי סוג חנות (למ"ס)

בחינת הנושא ע"י הוועדה:

- בעבר בוצעו מספר עבודות על-ידי גורמים ממשלתיים בכוונה לבחון האם קיים רווח עודף במקטע הסיטונאי. ממצאי העבודות אינם חד-משמעיים. יחד עם זאת, ניכר כי קיים קושי במדידה רוחבית של מרווחי השיווק בשל מחסור בנתונים אמניים והבדלים בין מקורות דיווח שונים / שונות באיכות.
- במסגרת העבודה לבדיקת מרווחי השיווק בשנת 2015, ערכה וועדת המחירים באמצעות רוי"ח חיצוני בדיקה מדגמית לבחינת רווחיות מקטע הפירות והירקות ברשתות השיווק.
- ממצאי הבדיקה, המפורטים בטבלה שלהלן, הראו שהן הרווח הגולמי והן הרווח התפעולי במחלקת הפירות והירקות ברשתות השיווק, היה גבוה מהרווח הכללי של הרשת.

מחלקה	שיעור רווחיות גולמית	שיעור רווחיות תפעולית
מחלקת פירות וירקות	34%	9%
כלל הרשת	25%	2%

*מבוסס על דוחות כספיים וניתוחים עצמאיים (כספיים ותפעוליים) בשיתוף יועץ חיצוני למשרד האוצר ממספר חברות קמעונאיות בישראל.

וועדת המחירים

החלטות הוועדה

1. לאור הממצאים המוזכרים לעיל, המעידים על רווחיות גבוהה של רשתות השיווק במחלקת הירקות והפירות ביחס לרווחיות של מחלקות אחרות והסימנים המעידים על גידול בריכוזיות במקטע ובהתאם לעילה הקבועה בסעיף 6(א)(2) לחוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים התשנ"ה-1996 (להלן – "חוק הפיקוח") ועל מנת שבפני הוועדה יהיו נתונים מלאים, הוועדה ממליצה לשרים להחיל פיקוח על המקטע הקמעונאי והסיטונאי בפירות וירקות, לפי פרק ז' לחוק הפיקוח ולחייב את העוסקים השונים במקטע זה לדווח למפקח על המחירים במשרד החקלאות בהתאם למתכונת שתקבע על ידו.
2. הפיקוח יופעל באמצעות צו לזמן מוגבל ויחול עד לסוף שנת 2017, הגשת הנתונים וניתוחם יהיו תוך מספר חודשים מתום השנה בהתאם להחלטת המפקח ובהתאם למועד סגירת דוחות הכספיים הסביר של החברות, כך שוועדת המחירים תוכל לנתח נתונים עבור השנים 2015-2017. בסוף התקופה יבוטל הצו ויוסר הפיקוח על פי פרק ז'.
3. במהלך שנות תחולת הצו, ולאחריו, כאשר יעמוד בפני הוועדה מסד נתונים רחב יותר, תנתח הוועדה את הממצאים מהנתונים שיוגשו על-ידי הגופים המפוקחים. בהתאם לכך, תשקול הוועדה צעדים נדרשים, ככל שיהיו, להמשך פיקוח.
4. העסקים עליהם יוטל הדיווח:
 - א. הצו יחול על כל הקמעונאים והסיטונאים. אולם המפקח על המחירים יהיה רשאי לפטור קבוצה מוגדרת בהתאם לשיקולי יעילות והפחתת עומס רגולטורי; בהתאם לכך יוגדרו קריטריונים לפטור שיבחנו מעת לעת על ידי וועדת המחירים כגון: מחזור מכירות/ מספר סניפים וכד'.
 - ב. עם כניסת הצו לתוקף, המפקח יפטור מתחולת הצו חנויות פרטיות ורשתות שיווק המחזיקות פחות מ-5 סניפים וכן סיטונאים עם מחזור מכירות נמוך מ-30 מלש"ח בשנה. הודעת המפקח על מתן הפטור, תפורסם ברשומות ובאתר משרד החקלאות.
 - ג. בנוסף לכך, במטרה לטייב את בדיקת הנתונים, הוועדה קוראת לבעלי עסקים קטנים ובינוניים, אשר יהיו פטורים, בהתאם להחלטת המפקח מחובת הדיווח כאמור בסעיף א', להעביר לידי הוועדה את הנתונים בהתאם לפורמט שידרשו לו העסקים הגדולים כאמור לעיל.
5. החלטה זו של הוועדה תהיה כפופה לשימוע ציבורי. גופים המעוניינים, רשאים להעביר התייחסות בכתב, באורך שלא יעלה על 2 עמודים עד לתאריך 16.6.16 לכתובת הדוא"ל prices@moag.gov.il.

